

Nøkur pfennig blivu fleiri milliónir

Kursurin á D-markinum hækkaði í byggtíðini.

Ti blivu tey bæði fyrstu Globalskipini dýrari.

Tá sáttmáli varð gjørdur við Búsum skipasmíðuna í Vesturýsklandi um Cape Island og Crest Island var prisurin 23,5 mill. D-markar. Hetta vóru 73,5 mill. kr. við kursinum tá. Hann var 3,13 kr.

Tá Cape Island var liðugur í desember 1982 var kursurin vórðin 3,32 kr. Harafturat var ein broyting gjørd í tekningini, sum kostaði 1,8 mill. D-markar.

Og tí kostaði Cape Island 84,5 mill. kr., 11 milliónir meira enn ætlanin var, tá sáttmálin varð gjørdur og, tá fólk vórðu biðin um at seta pengar í hesa nýggju vinnuna í Føroyum.

Tá Crest Island var liðugur í mars 1983 var mark-

urin farin upp aftur longur upp og kostnaðurin gjørdist 96,4 mill. kr. fyri tað skipið.

Trý afturat

Global bygdu tvey skip afturat, annað, Southern Island, var liðugt í mai 1984. Tað kostaði 27,9 mill. D-markar. Kursurin 15. mai 1984 var 3,66 kr. So Southern Island kostaði 102,2 mill. kr. at byggja.

Sandy Island var liðugt í september 1984. Hetta skipið bleiv dýrari enn hini, tí tað bleiv eisini útgjørt til at flyta eitt serligt gassslag. Prisurin var 29,3 mill. D-markar. Kursurin 20. september 1984 var 3,62 kr.

Rokningin fyri Sandy Island bleiv soleiðis 106,0 mill. kr.

Í juni 1985 var Bird Island keypt fyri 50 mill. kr.

Southern Island var triðja skipið hjá Global. Tað kostaði góðar 102 mill. kr. Tá tað varð latið í mai 1984 var D-markurin 3,66 kr., 53 oyru hægri enn, tá Global byrjaði at hugsa um kemikali skip.

Skipið er bygt í 1980.

Hesi töluni um flotan hjá Global lögdu Albert Mortensen og sakførari hansara, Jógvan Páll Lassen, fram í Føroya rætti mánaðagin.

Halva millión fyri hvørt

Jógvan Páll spurdi Albert, hvussu nógv, hann hevði fingið fyri Cape Island og Crest Island.

— Vit finga ta samsýning, sum er vanlig og lóglig, góðar 500.000 kr. fyri hvørt skipið.

— Var tað frá reiðararum?

— Ja.

— Fekst tú onki frá skipasmíðjuni?

— Nei.

Fleiri skip blivu nevnd:

Reynsatindur, Giljanes, Norrona og Liðartindur.

Provisiónin kom altíð frá reiðarunum, segði Albert Mortensen. Hann fekk ongantið pengar frá skipasmíðjunum. Hann segði, at hann hevði ikki fingið allar provisíonspengarnar fyri Liðartind.

Yvirfígging

Í Oyggjatiðindum hevur verið skrivað nógv um yvirfígging í sambandi við skipini hjá Global. Henda yvirfígging er røtin til alt ílt hjá Global. Ein høvuðskeldan hjá blaðnum hevur spátt, at Global alt sum tað er fer í sorl næsta ár.

Albert Mortensen greiddi í rættinum frá, at yvirfígging er vanlig í skipabygging. Reiðarar yvirfígja 180-200% Við at seta pengarnar í virðisbrøv, ber til at fáa rentuvinning í staðin fyri at hava rentuútreiðslur. Rentuvinningurin kann brúkast til rakstur.

Jógvan Páll Lassen visti at siga, at Jan Bonde Nielsen er faðir at hesum snilda figgingarhátti, sum myndugleikarnir góðtaka. Danskar skipasmíðjur brúka hann nógv og lýsa enn tá við honum.

Albert segði, at tað ber eisini til at læna eginpening, 20%. Hann segði, at slík yvirfígging fyri ein part er gjørd fyri Globalskipini. Eginpeningurin er fyri ein part góðin kontant í Føroyum og fyri ein part læntur uttanlands.

Nýggjar reglur

Men tað var ikki bara D-markurin, sum lumpaði Albert og Global-mennin.

Skipini finga eisini minni fyri flutningin, enn teir høvdu roknað við.

Albert Mortensen hevði eisini eini frágreiðing um hetta.

Farmagjöldini vóru so lág, tí nógv eldri skip sigla við kemikalium. Og hesi skip kunnu sigla biligari enn nýggj skip.

Men tá Global byrjaði at fyrirreika sini skip, vóru nýggjar altjóða reglur um útgerð á kemikali skipum og sigling við teimum á veg. Hesar reglur fóru, tá tær komu í gildi, at leggja øll tey eldru skipini, antin með alla ella, meðan tey blivu umbygd. Og færri skip merkir hægri farmagjald.

Men ólukkutið fyri Global komu reglurnar bara ikki í gildi. Tí lond sum Spania, Italia og Turkaland, har tey eldru skipini hoyra heima, skrivaðu ikki undir reglurnar beinanvegin.

Ikki fyrr enn 2. oktober í ár eru hesar reglur komnar í gildi, upplýsti Albert Mortensen.

— Har var nógv, sum ikki bleiv soleiðis, sum vit høvdu roknað við, segði Albert.

Tveir meklarar

Tað kom fram á rættarfundinum mánaðagin, at tveir útlendskir meklarar, annar í Onglandi, hin í Fraklandi, góvu teimum, sum stovnaðu Global, ráð og metingar um farmagjöld og annað.

Dan Klein, blaðstjóri, segði, at aðrir meklarar søgdu nakað heilt annað enn hesir hjá Global. Hann spurdi, hví ikki fleiri blivu spurdir. Hann spurdi eisini, hví Albert Mortensen ikki dugdi at spáa um vánalig farmagjöld, tá hann dugdi at spáa um tey góðu.

Dan segði, at hann hevði álit á keldum sínum, monnum, sum hava sett

pengar í Global. Ikki minst, tí onkur teirra hevði tætt samband við Albert Mortensen. Hann segði, at hesir menn hava ávarað móti, at Global ongantið kann bera seg við tí strukturi, reiðarið hevur. Global fer á húsagang næsta ár, hevur ein kelda hjá Oyggjatiðindum sagt fyri langari tíð síðani.

Eisini vildi Dan vera við, at yvirfígging og ikki kurshækking er orsøkin til, at Globalskipini blivu dýrari enn ætlað. Hann segði, at nógvir familjur eru um at fara á húsagang, tí tey settu pengar í Global. Eisini segði hann, at Albert Mortensen ongantið hevur kunnað hesi fólk nógv væl um hækkaða byggikostnaðin. Tey eru vórðin lumpað, vildi Dan Klein vera við.

Svik fyri 80 milliónir

Sakførarin hjá Alberti Mortensen roknaði út, at Albert í Oyggjatiðindum er skuldsettur fyri at hava fingið sær einar 80 mill. kr. á óløgigan hátt, m.a. við returkommissión. Eisini er hann skuldsettur fyri skattasvik, valutavik og svik yvirhøvur. Blaðið hevur eisini brúkt ymisk ókvæmisorð um hann: gorlakkur, mergsúgvári, brotsmaður.

Samanumtikið grovasta útspillingarmál í Norðurlondum og aðrastaðni við, segði Jógvan Páll Lassen, sum kravdi blaðstjóran dæmdan harða revsing.

Hann segði, at Dan Klein hevði ikki eitt einasta prógv fyri skrivningini. Tað ber ikki til bara at slongja út skuldsetingar og so vóna, at tær seinni fóru at vísa seg at vera rættar, segði Jógvan Páll Lassen.

hd

Dan Klein hevði ikki mist mótið eftir rættarfundin mánaðagin.

Tapir hann, kann hann skjóta málið inn fyri Landsrættin. Og tá hevur hann kanska fingið sannleikaprógvið, hann sigur koma úr Vesturýsklandi.